

St.prp. nr. 88

(2008–2009)

Om lønnsregulering for arbeidstakere i det statlige tariffområdet 2009 mv.

*Tilråding fra Fornyings- og administrasjonsdepartementet av 5. juni 2009,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Stoltenberg II)*

Fornyings- og administrasjonsdepartementet legger med dette fram forslag under kap. 2315 Lønnsregulering for arbeidstakere i det statlige tariffområdet, kap. 1503 Midler til opplæring og utvikling av tillitsvalgte, kap. 1541 Pensjoner av statskassen, kap. 1542 Tilskudd til Statens Pensjonskasse, kap. 1546 Yrkesskadeforsikring og kap. 1547 Gruppelevsforsegling:

1. Lønnsregulering fra 1. mai 2009 for arbeidstakere i det statlige tariffområdet m.fl.
2. Regulering av statspensjonene per 1. mai 2009 sammen med andre pensjonsforhold.
3. Endringer i statsbudsjettet for 2009.

1 Lønnsregulering for arbeidstakere i det statlige tariffområdet med virkning fra 1. mai 2009

1.1 Lønnsforhandlinger mv for andre avtaleår per 1. mai 2009

Hovedtariffavtalen for staten i perioden 2008-2010 mellom staten v/Fornyings- og administrasjonsdepartementet og tjenestemennenes hovedsammenslutninger (LO Stat, Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund Stat (YS Stat), Hovedorganisasjonen for universitets- og høyskoleutdannede (Unio) og Akademikerne), har en reguleringsbestemmelse for andre avtaleår. Stortinget samtykket i dette ved

behandling av Innst.S. nr. 307 (2007-2008), jf. St.prp. nr. 68 (2007-2008).

Forhandlingene ble innledet 3. april 2009 med at organisasjonene og staten la fram og begrunnet sine krav. Partenes rapport fra Statistikk- og beregningsutvalget ble også fremlagt.

Forhandlingene fortsatte fram til den 30. april 2009. På bakgrunn av statens krav/tilbud nr. 2 den 27. april 2009, krevde LO Stat, YS Stat, Unio og Akademikerne forhandlingene avsluttet på møtet den 30. april 2009 kl. 14.00. Riksmeklingsmannen ble i samsvar med tjenestetvistloven § 14 varslet samme dag om bruddet. På denne bakgrunn innkalte riksmeklingsmannen partene til møte hos seg 4. mai 2009 kl. 13.00.

Meklingen mellom partene fortsatte i møter til og med 26. mai 2009. Den 26. mai 2009 ble partene enige om å fortsette meklingen og ny frist ble satt til 3. juni 2009.

I møte med riksmeklingsmannen om morgenen den 4. juni 2009 ble det lagt frem et økonomisk tilbud i mellomoppgjøret 2009 og en avtale om offentlig tjenstepensjon og AFP i offentlig sektor.

Representantene fra hovedsammenslutningene LO Stat, YS Stat, Unio og Akademikerne anbefalte forslaget og vil eventuelt sende resultatet til uravstemming med frist 25. juni 2009 kl. 14.00.

Riksmeklingsmannens forslag følger i møtebok av 4. juni 2009 kl. 06.50 (se vedlegg 1 med undervegg 1 - 4). Hovedtrekkene knyttet til lønnsre-

gulering er som følger (se vedlegg 1, undervedlegg 4):

Generelt

Lønnsoppjøret for andre avtaleår gir en årslønnsvekst fra 2008 til 2009 på om lag 4,4 pst.

Generelle tillegg på hovedlønnstabellen – andre avtaleår

Med virkning fra 1.mai 2009 er det gitt generelle tillegg på hovedlønnstabellen i staten - tabell A - i form av en kombinasjon av krone- og prosenttillegg. Fra lønnstrinn 1 til og med lønnstrinn 45 er det gitt et tillegg på 2 400 kroner, mens det er gitt et prosenttillegg på 0,68 pst. fra lønnstrinn 46 til og med lønnstrinn 80. Fra lønnstrinn 81 til lønnstrinn 95 ble det gitt et kronetillegg på 4 800 kroner.

Lokale forhandlinger – andre avtaleår

Med virkning fra 1. august 2009 skal det føres lokale forhandlinger. Virksomhetene må selv dekke kostnadene innenfor allerede gitte bevilgninger. I de lokale forhandlingene videreføres allerede avtalt kvinneføring og prioritering av utdanningsgrupper.

1.2 Lønnsforhandlingene mv. for tjenestemenn tilsluttet Norges Farmaceutiske Forening (NFF)

Yrkesorganisasjonen Norges Farmaceutiske Forening (NFF) har selvstendig forhandlingsrett med staten uten å være knyttet til en hovedsammenslutning. Denne organisasjonen har med hjemmel i lov om offentlige tjenestetvister av 18. juli 1958 en egen hovedtariffavtale med staten.

Det ble ført forhandlinger mellom staten v/Fornyings- og administrasjonsdepartementet og NFF. På bakgrunn av statens siste tilbud framsatt den 27. april 2009, begjærte NFF 30. april kl. 14.15 forhandlingene avsluttet. Meklingen ble åpnet 4. mai 2009. Meklingen mellom partene fortsatte i møter fram til og med 26. mai 2009. Den 26. mai 2009 ble partene enige om å fortsette meklingen og ny frist ble satt til 3. juni 2009.

NFF meddelte Riksmeklingsmannen morgenen den 4. juni 2009 at de tiltrådte ovennevnte forslag.

1.3 Lønnsregulering mv. for embets- og tjenestemenn som ikke dekkes av hovedtariffavtalen

Det er en forutsetning for Fornyings- og administrasjonsdepartementet at lønnsreguleringen fra 1. mai 2009 mv. gjøres gjeldende for samtlige embets- og tjenestemenn, også de som ikke omfattes av hovedtariffavtalene. Fornyings- og administrasjonsdepartementet ber derfor om fullmakt til å gjøre avtalene gjeldende for arbeidstakere som ikke er medlemmer av forhandlingsberettigede organisasjoner – og som derfor ikke direkte omfattes av de inngåtte avtaler.

Embets- og tjenestemenn i stillinger som er tatt ut av hovedtariffavtalen, får lønns- og arbeidsvilkår administrativt fastsatt i kontrakt, og er derfor ikke omfattet av denne lønnsreguleringen.

1.4 Avtale om offentlig tjenestepensjon og AFP i offentlig sektor

I hovedtariffoppjøret 2008 ble partene i offentlig sektor enige om å føre forhandlinger om tilpasning av ny tjenestepensjon og AFP til ny folketrygd i annet avtaleår. Gjennom forhandlinger og mekling har partene inngått avtale om offentlig tjenestepensjon og AFP i offentlig sektor. Dagens regler for offentlig tjenestepensjon (bruttoordning) og AFP i offentlig sektor videreføres med nødvendige tilpasninger mv. (vedlegg 1, undervedlegg 1). Kombinasjonsalternativet følger som vedlegg 1, undervedlegg 2. I brev fra Statsministeren til Riksmeklingsmannen av 3. juni 2009 vises det til at regjeringen er innstilt på å fremme forslag for Stortinget om endringer i de lovbestemte offentlige tjenestepensjonsordningene i tråd med innholdet i enighetsdokumentet (se vedlegg 1 undervedlegg 3).

2 Regulering av statspensjonene per 1. mai 2009 og andre pensjonsforhold mv.

2.1 Pensjoner mv.

Ved behandling av St.meld. nr. 29 for 1985-86 forutsatte Stortinget at løpende pensjoner skal reguleres i takt med grunnbeløpet i folketrygden. Dette ble første gang gjort med virkning fra 1. mai 1986 og senest 1. mai 2008.

Grunnbeløpet i folketrygden forelås i en egen stortingsproposisjon økt fra 70 256 kroner til 72 881 kroner fra 1. mai 2009. Dette medfører en merkostnad for de løpende statspensjoner på 375,0

mill. kroner. Av dette er 1,0 mill. kroner økning på kap. 1541 Pensjoner av Statskassen, 369,0 mill. kroner økning på kap. 1542 Tilskudd til Statens Pensjonskasse, 2,0 mill. kroner økning på kap. 1546 Yrkesskadeforsikring og 3,0 mill. kroner økning på kap. 1547 Gruppelivsforsikring.

3 Endringer på statsbudsjettet for 2009

Den samlede lønnskostnaden ved lønnsreguleringen for arbeidstakere i det statlige tariffområdet per 1. mai 2009, er for tidsrommet 1. mai - 31. desember 2009 beregnet til 0,7 mrd. kroner. Anslaget til bevilgning er beregnet ut fra lønsmassen i det statlige tariffområdet per 1. oktober 2008. Den faktiske bruttovirkningen av lønnsoppgjøret i statsbudsjettet for 2009 vil derfor trolig bli noe høyere enn dette. Helårsvirkningen av oppgjøret for lønnskostnadene vil være om lag 0,6 mrd. kroner høyere enn dette.

Dette anslaget omfatter alle tilsatte som omfattes av hovedtariffavtalene i staten. Merutgifter som følge av forhøyede satser for overtid og arbeidsgiveravgift er med.

Regjeringen legger i tråd med vanlig praksis opp til at ordinære, bruttobudsjetterte forvaltningsorganer som hovedregel skal få kompensert for den budsjettmessige virkningen av lønnsoppgjøret. Virksomheter med arbeidstakere som får lønn administrativt fastsatt i kontrakt, må dekke merutgiften knyttet til disse arbeidstakerne innenfor eksisterende budsjetttrammer. Dette skjer ved å foreslå en bevilgning ut fra et anslag på hva dette vil utgjøre, samt ved å be om at Finansdepartementet får fullmakt til å fordele ut bevilgningen på de relevante budsjettposter. Finansdepartementet orienterer Stortinget om hvordan bevilgningen har blitt fordelt ifm. ny saldering av statsbudsjettet for 2009.

Bevilgningsbehovet ifm. budsjettkompensasjon anslås til 0,51 mrd. kroner. Etter vanlig praksis

foreslår derfor Regjeringen at kap. 2315 Lønnsregulering for arbeidstakere i det statlige tariffområdet bevilges med 0,51 mrd. kroner, samt at Finansdepartementet får fullmakt til å fordele bevilgningen på de relevante budsjettposter, jf. forslag til romertallsvedtak.

Merutgifter i forbindelse med lønnsreguleringene for forvaltningsorgan med særskilte fullmakter og forvaltningsbedrifter, dekkes som hovedregel innenfor virksomhetenes egne budsjetter.

Under kap. 1503 Midler til opplæring og utvikling av tillitsvalgte, post 70 Tilskudd, foreslås det en økning på om lag 14,8 mill. kroner. Post 71 Bidrag fra arbeidstakerne foreslås redusert med om lag 1,2 mill. kroner. Forslagene er utregnet på grunnlag av årsverk og lønnsmasse i staten per 1. oktober 2008.

Under kap. 1541 Pensjoner av statskassen, post 01 Driftsutgifter, foreslås en økning med 0,9 mill. kroner som følge av økt grunnbeløp (G) i folketrygden.

Under kap. 1542 Tilskudd til Statens Pensjonskasse, foreslås en økning i bevilgningen med netto 369,0 mill. kroner. Merutgifter til løpende pensjoner, som en følge av økt grunnbeløp (G) i folketrygden, utgjør 444,0 mill. kroner. Samtidig er anslaget for premieinntekter justert opp med 75,0 mill. kroner som en følge av lønnsoppgjøret. Netto tilskudd til Statens Pensjonskasse på kap. 1542 foreslås derfor økt med 369,0 mill. kroner. Økningen fordeler seg med 365,0 mill. kroner på post 01 og 4,0 mill. kroner på post 70.

Under kap. 1546 Yrkesskadeforsikring og kap. 1547 Gruppelivsforsikring medfører økt grunnbeløp økte bevilgninger med henholdsvis 2,0 mill. kroner under kap. 1546 og 3,0 mill. kroner under kap. 1547.

Det er avsatt midler til dekning av merutgiftene ved lønnsregulering for arbeidstakere i det statlige tariffområdet mv. under kap. 2309 Tilfeldige utgifter, post 01 Driftsutgifter. Bevilgningen under kap. 2309 Tilfeldige utgifter vil bli redusert i forbindelse med proposisjon om ny saldering av statsbudsjettet 2009 til høsten.

Fornyings- og administrasjonsdepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et fremlagt forslag til proposisjon til Stortinget om lønnsregulering for arbeidstakere i det statlige tariffområdet 2009 mv.

Vi **HARALD**, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak om lønnsregulering for arbeidstakere i det statlige tariffområdet 2009 mv. i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til vedtak om lønnsregulering for arbeidstakere i det statlige tariffområdet 2009 mv.

I

I statsbudsjettet for 2009 gjøres følgende endringer:

Utgifter:

Kap.	Post	Formål	Kroner
2315		Lønnsregulering for arbeidstakere i det statlige tariffområdet	
	01	Driftsutgifter, bevilges med	510 000 000
1503		Midler til opplæring og utvikling av tillitsvalgte	
	70	Tilskudd, økes med	14 805 000
		fra kr 86 141 000 til kr 100 946 000	
	71	Bidrag fra arbeidstakerne, nedsettes med	1 184 000
		fra kr 26 945 000 til kr 25 761 000	
1541		Pensjoner av statskassen	
	01	Driftsutgifter, overslagsbevilgning, økes med	900 000
		fra kr 21 100 000 til kr 22 000 000	
1542		Tilskudd til Statens Pensjonskasse	
	01	Driftsutgifter, overslagsbevilgning, økes med	365 000 000
		fra kr 7 928 000 000 til kr 8 293 000 000	
	70	For andre medlemmer av Statens Pensjonskasse, overslagsbevilgning, økes med	4 000 000
		fra kr 88 000 000 til kr 92 000 000	
1546		Yrkesskadeforsikring	
	01	Driftsutgifter, overslagsbevilgning, økes med	2 000 000
		fra kr 74 000 000 til kr 76 000 000	
1547		Gruppelivsforsikring	
	01	Driftsutgifter, overslagsbevilgning, økes med	3 000 000
		fra kr 140 000 000 til kr 143 000 000	

II

Stortinget samtykker i at det med virkning fra 1. mai 2009 foretas regulering av lønningene mv. for arbeidstakere i det statlige tariffområdet som er medlemmer av LO Stat, YS Stat, Unio og Akademikerne i samsvar med Riksmeklingsmannens møtebok av 4. juni 2009.

III

Stortinget samtykker i at det med virkning fra 1. mai 2009 foretas regulering av lønningene mv. for arbeidstakere i det statlige tariffområdet som er

medlemmer av Norges Farmaceutiske Forening i samsvar med Riksmeklingsmannens møtebok av 4. juni 2009.

IV

For embets- og tjenestemenn som ikke er medlemmer av organisasjoner som nevnt i II og III og derfor ikke får sine lønns- og arbeidsvilkår fastsatt i hovedtariffavtale, skal det gjelde de samme lønns- og arbeidsvilkår som etter II og III. Embets- og tjenestemenn som er tatt ut av hovedtariffavtalen, får

sine lønns- og arbeidsvilkår fastsatt administrativt i egen kontrakt.

V

Stortinget samtykker i at Kongen på vegne av staten kan bringe tvister i forbindelse med tariffoppgjøret i staten 2009 inn for Rikslønnsnemnda i samsvar med forutsetningene i Lov om offentlige tjenestetvister av 18. juli 1958, jf. § 26.

VI

1. Pensjoner i Statens Pensjonskasse reguleres i samsvar med økningen i folketrygdens grunnbeløp per 1. mai 2009.

2. Statens Pensjonskasse gis fullmakt til å regulere og tilpasse pensjoner som på grunn av særlige pensjonstekniske forhold ikke med rimelig resultat kan reguleres i samsvar med punkt 1.
3. Fornyings- og administrasjonsdepartementet får fullmakt til å regulere pensjoner av statskassen på samme måte som for statspensjonister etter punkt 1.

VII

Stortinget samtykker i at Finansdepartementet får fullmakt til å fordele bevilgningen under kap. 2315 Lønnsregulering for arbeidstakere i det statlige tariffområdet, post 01 Driftsutgifter, på de av postene i statsbudsjettet som har lønnsbevilgning.

Vedlegg 1**Riksmeklingsmannens møtebok****RIKSMEKLINGSMANNENS MØTEBOK**

i sak 2009-012, 2009-013, 2009-014, 2009-015 og 2009-016

LO STAT,

YS STAT,

UNIO,

AKADEMIKERNE og

NORGES FARMACEUTISKE FORENING

på den ene side

og

STATEN w/ FORNYINGS- OG ADMINISTRASJONSDEPARTEMENTET

på den annen side

vedtørende mellomoppgjøret 2009 – Statsoppgjøret

4., 18., 19., 20., 25., 26. og 27. mai, 2, 3, og 4. juni 2009 ble det avholdt meklingsmøter i Riksmeklingsmannens lokaler, Grensen 3, Oslo, under ledelse av meklingsmann Nils Dalseide.

Til stede for partene:

LO stat:

Morten Øye, Tone M.Sønsterud, Odd Jørgen Sørensen, Turid Lilleheie, Dag Westrin, Anita K. Solhaug, Berit Hobber, Lars Fuglesang, Steinar Egeland, Oddbjørn Nilsen, Jan O. Andersen, Tor-Arne Solbakken, Guro Vadstein, Thomas Sandvik, Randi Stensaker, Ingrid Myran, Siv Karin Kjølmoen, Geir Granås, Mette Nord, Kjell Atle Brunborg, Rita Bråten, Renee Rasmussen, Peter A. Moe, Stein Erik Syrstad, Jørund Hassel og Kari Kjerkol.

YS stat:

Pål N. Arnesen, Kristine Sandvik, Eivind Solberg, Anne S. Henriksen, Jens B. Jahren, Monica Deildok, Christine Ugelstad Svendsen, Thor Eivind Halvorsen, Ole-Johnny Fagerlid, Jonny Nauste, Morten Eriksen, Solveig H. Dahl, Paul-Gunnar Zindel, Hans-Erik Skjæggerud, Karin L. Hatzianastasiou, Ida Ranes, Edvin Værøy, Ragnar Grina, Ingerid Bjereke, Knut Are Svenkerud, Tore Leirfall, Jens Chr. Batt, Jimmy Bjerkansmo, Marit Momark Wright, Ingunn Bråten og Eva Lorentzen.

Unio:

Arne Johannessen, Sigrid Lem, Eirik Rikardsen, Svein Kristiansen, Bjørn Egil Enge, Sigve Bolstad, Christine Moe Hovind, Bjørg Sundøy, Kari Tangen, Ole Jacob Støle, Ruth-Line Walle Hansen, Jorunn Solgaard, Rune Johnsrud, Øivind Eriksen og Brit-Toril Lundt.

Figur 1.1

Akademikerne:

Curt A. Lier, Per Egeness, Odd Håker, Greta Torbergsen, Robert Kjøsnæs, Jon Ole Whist, John Frammer, Svein Kvaløy, Tor Erik Drangsholt, Hans Jørgen Sommerfeldt, Mette Sofie Kjølsvød, Asbjørn Gjerde Lund, Nina Sandborg, Joakim Solhaug, Johnny Marken, Anne-Sophie Redisch, Per Chr. Rogdar, Steinar Høibråten, Siw Tyldum og Pål Skarsbak.

Norges Farmaceutiske Forening:

Edvin Alten Aarnes og Wencke Sartori Eide.

Staten v/ Fornyings- og administrasjonsdepartementet:

Siri Røine, Per Kristian Knutsen, Grete A. Jarnæs, Arnulf Leirpoll, Bård Westbye, Bernhard Caspari, Roger Nordhagen, Yngvar Tveit, Lars Wahl og Odd Bøhagen.

Det ble fremlagt:

1. Melding om brudd i forhandlingene mellom partene, mottatt 30. april 2009.
2. Riksmeklingsmannens innkalling til mekling, datert 30. april 2008.
3. Begjæring om at meklingen avsluttes mottatt fra YS stat og Unio 19. mai, Akademikerne og Norges Farmaceutiske Forening 20. mai og LO Stat 22. mai 2009.
4. Avtale om offentlig tjenstepensjon og AFP i offentlig sektor datert 4. juni 2009
5. Brev av 3. juni 2009 fra statsminister Jens Stoltenberg til Riksmeklingsmannen.
6. Diverse dokumenter.

Meklingen fant sted i fellesmøter og i sær møter.

I meklingsmøte den 27. mai 2009 oppstod det enighet mellom partene om å nedsette en partssammensatt gruppe for å arbeide videre med løsningen av spørsmålene knyttet til tjenstepensjon og AFP. Den 4. juni 2009 nådde gruppen frem til et dokument med betegnelsen Avtale om offentlig tjenstepensjon og AFP i offentlig sektor datert 4. juni 2009. Dokumentet er tiltrådt av Arbeids- og inkluderingsdepartementet, Fornyings- og administrasjonsdepartementet og LO STAT, YS STAT, UNIO og Akademikerne. Det fremgår av dokumentets egen tekst at partene har anmodet om at dokumentet vedlegges møteboken, sammen med dokument om kombinasjonsalternativ. Dokumentene er vedlagt møteboken som vedlegg 1 og 2.

Partene har i meklingsmøte meddelt at de er enige om å løse spørsmålene vedrørende tjenstepensjon og AFP i henhold til ovennevnte vedlegg 1 og statsminister Jens Stoltenbergs brev av 3. juni 2009. Brevet er vedlagt møteboken som vedlegg 3.

Vedrørende de øvrige spørsmål som er brakt inn til mekling, fremla meklingsmannen forslag som vedlagt møteboken (vedlegg 4).

Representantene for Fornyings- og administrasjonsdepartementet meddelte at de godtok forslaget i vedlegg 4. LO STAT, YS STAT, UNIO og AKADEMIKERNE meddelte at de anbefalte forslaget i vedlegg 4 og eventuelt legge det ut for uravstemming

Svarfrist ble satt til torsdag 25. juni 2009 kl. 14.00.

Figur 1.2

Meklingen ble avsluttet kl. 06.50.

Nils Dalseide
Nils Dalseide

Figur 1.3

VEDLEGG 1

4. juni 2009

AVTALE OM OFFENTLIG TJENSTEPENSJON OG AFP I OFFENTLIG SEKTOR

Dagens regler for offentlig tjenstepensjon (bruttoordningen) og AFP i offentlig sektor videreføres med nødvendige tilpasninger til innføring av fleksibel alderspensjon i folketrygden fra 2011 og med de tilpasninger som følger av Stortingets vedtak fra mai 2005.

I tråd med Stortingets vedtak skal alderspensjon fra offentlige tjenstepensjonsordninger levealdersjusteres og reguleres etter nye regler på samme måte og fra samme tidspunkt som alderspensjon fra folketrygden.

Levealdersjustering i dagens offentlige tjenstepensjon gjennomføres slik at grunnlovsvernet ivaretas. Det gis en individuell garanti for opptjente rettigheter i tjenstepensjonsordningene pr. 1. januar 2011 som sikrer at medlemmer av offentlige tjenstepensjonsordninger med 15 år eller mindre igjen til 67 år er sikret 66 prosent av pensjonsgrunnlaget ved 67 år etter 30 års opptjening.

Personer som velger å ta ut alderspensjon fra folketrygden før 67 år kan ikke i tillegg ta ut folketrygd- eller tjenstepensjonsberegnet AFP.

Beregning av tjenstepensjon – herunder samordning med alderspensjon i folketrygden – skal skje slik at tjenstepensjonen ikke påvirkes av når den nye fleksible alderspensjonen fra folketrygden tas ut. Det gis anledning til å kompensere for levealdersjusteringen av tjenstepensjonen ved å stå i stilling ut over 67 år.

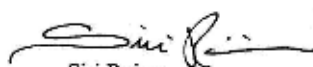
Det vises til at Fornyings- og administrasjonsdepartementet har en pågående prosess i samarbeid med partene i arbeidslivet for vurdering av særaldersgrensene og fratreden ved disse. Det avtales ikke endringer i gjeldende særaldersgrenser i forbindelse med lønnsoppgjøret 2009.

Figur 1.4

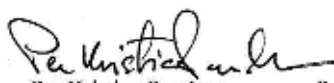
Partene er enige om ovenstående og anmoder om at dette dokumentet vedlegges Riksmeklingsmannens møtebok. Partene har også arbeidet med et kombinasjonsalternativ. Dokumentet vedrørende dette alternativet vedlegges også Riksmeklingsmannens møtebok. Ingen av partene offentliggjør resultatet før meklingen heves.

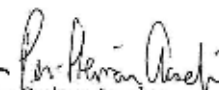
Dag Terje Andersen
Arbeids- og inkluderingsminister

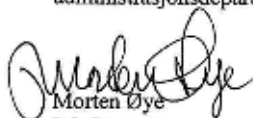
Siri Røine
Fornyings- og
administrasjonsdepartementet

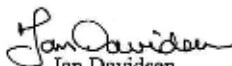
Per Kristian Sundnes
KS

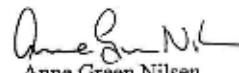
Per-Steinar Aasbø
Oslo kommune

Morten Øye
LO Stat

Jan Davidsen
LO Kommune

Anne Green Nilsen
KAH

Pål Arnesen
YS Stat

Gunn Olander
YS-K

Eva Ruud
YS-K Oslo

Arne Johannessen
Unio

Helga Hjetland
Unio

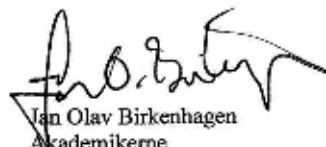
Terje Wilno
Unio

Curt A. Lier
Akademikerne

Ole Jacob Knutsen
Akademikerne

Jan Olav Birkenhagen
Akademikerne

Protokolltilførsel fra Oslo kommune:

Det forstås at denne protokollen ikke innebærer en endring i pensjonsrettighetenes formelle status, jf. fellesbestemmelsene § 7.1 annet ledd. Per-Herman Aasbø

Figur 1.5

Vedlegg 2**Kombinasjonsalternativet**

VEDLEGG 2

03.06.09

Kombinasjonsalternativet**I. Innledning**

Under beskrives en kombinert løsning for offentlig tjenestepensjon. Løsningen innebærer at en bruttoordning videreføres for store grupper av offentlig ansatte. Nyansatte fra 1. januar 2011 tjener opp pensjonsrettigheter fra første krone i en ny ordning.

Den kombinerte løsningen bygger på pensjonsforliket fra 2005 som innebærer at de offentlige tjenestepensjonsordningene fortsatt skal gi en samlet pensjon tilsvarende 2/3 av sluttlønn, at tjenestepensjonene skal levealdersjusteres og reguleres på samme måte som folketrygdens alderspensjon.

Den kombinerte løsningen innebærer at tjenestepensjonen kan tas ut fleksibelt fra 62 år, og at arbeid og pensjon kan kombineres uten avkorting. Løsningen omfatter videre et seniortillegg som sikrer personer som går av tidlig, et tillegg til pensjonen fra fylte 65 år.

Grunnlovsvernet for opptjente rettigheter til offentlig tjenestepensjon skal ivaretas.

II. Offentlig tjenestepensjon fra 2011

Personer født i årene 1944–1948 beholder dagens regler med de justeringer som er nødvendige, blant annet tilpasset at alderspensjonen fra folketrygden kan tas ut fleksibelt. Disse årskullene er dermed sikret tjenestepensjonsberegnet AFP på 66 prosent av sluttlønn fra 65 år forutsatt 30 års opptjening.

Personer født i årene 1949–1953 skal fortsatt tjene opp pensjonsrettigheter i dagens tjenestepensjonsordning. De er sikret en samlet pensjon på 66 prosent av sluttlønn ved pensjonsuttak fra 65 år. Tjenestepensjonen skal samordnes med alderspensjon fra folketrygden og med AFP. Personer født i disse årene vil likevel omfattes av to viktige endringer. De skal få ny AFP, og de skal kunne ta ut tjenestepensjonen fleksibelt fra fylte 62 år.

Personer født i 1954 eller senere beholder opptjente rettigheter i dagens ordning per 1. januar 2011. De skal i tillegg fra samme dato, kunne tjene opp pensjonsrettigheter i ny pensjonsordning. De skal få ny AFP, og kunne ta ut tjenestepensjonen fleksibelt fra fylte 62 år.

Tjenestepensjonsordningene i offentlig sektor skal sikre en pensjon på 66 prosent av sluttlønn (bruttogaranti) etter samme regler som i dag, for personer med minimum 20 års tjenestetid per 1. januar 2011. Denne garantien skal ikke justeres for eventuelle endringer i levealderen. Bruttogarantien gjelder samlet pensjon fra folketrygden, AFP og tjenestepensjonsordningen forutsatt uttak tidligst fra 65 år, minst 30 års opptjening samt at de fortsetter som medlem av en offentlig tjenestepensjonsordning fram til de fyller 65 år. Ved vurderingen av om bruttogarantien er oppfylt, defineres sluttlønn felles for alle ordninger, som gjennomsnittet av de tre siste årene før pensjon tas ut (G-regulert). Garantien innebærer at personer som har maksimalt 10 år igjen til de fyller 67 år vil være sikret 66 prosent av pensjonsgrunnlaget ved 67 år etter 30 års opptjening.

For eksempel vil en person født i 1966 som begynte i arbeid i offentlig sektor i 1991, vil kunne ha 20 års tjenestetid ved utgangen av 2010. Bruttogarantien innebærer at

Figur 2.1

vedkommende vil være sikret 66 prosent av sluttlønn ved uttak av pensjon ved fylte 65 år i 2031.

Personer som ikke kvalifiserer for full garanti, får en garanti som er proporsjonal med tjenestetid (dvs 19 år gir 19/20, 18 år gir 18/20 osv). Reglene for dette vil bli konkretisert i det videre arbeidet, slik at grunnlovsvernet for de opptjente rettighetene i dagens tjenstepensjon til personer som ikke har 20 års tjenestetid per 1. januar 2011, skal ivaretas. Tjenstepensjonen skal kunne tas ut fleksibelt fra fylte 62 år sammen med alderspensjon fra folketrygden og ny AFP.

Fleksibel alderspensjon i folketrygden og ny AFP fra 1. januar 2011 krever tilpasninger i regelverket for offentlige tjenstepensjoner og i samordningsregelverket. Regelverket tilpasses slik at tjenstepensjonen ikke påvirkes av når alderspensjon fra folketrygden og AFP tas ut.

Tjenstepensjonen skal justeres for endringer i levealderen på tilsvarende måte som i folketrygden, men likevel slik at den individuelle bruttogarantien ikke justeres for levealder.

De nye opptjeningsreglene dimensjoneres med sikte på at arbeidstakerne skal kunne oppnå en samlet pensjon fra folketrygd, AFP og ulike tjenstepensjonsordninger, som tilsvarer 66 prosent av tidligere inntekt, forutsatt 30 års opptjening i offentlig tjenstepensjonsordning og 38 år i folketrygden. Denne kollektive sikringen gjelder ved pensjonsuttak fra 65 år gitt samme levealder som i dag. Det vises i den forbindelse til IX Brutto reforhandlingsklausul.

Pensjonsordningen baseres på følgende prinsipper:

- Offentlig ansatte skal hvert år tjene opp pensjonsrettigheter fra første krone. Dette sikrer at også personer med lave stillingsstørrelser opparbeider pensjonsrettigheter.
- Pensjonsopptjeningen skal tilsvare 0,42 prosent av pensjongivende inntekt opp til 7,1 G. For inntekter mellom 7,1 og 12 G tjenes opp rettigheter tilsvarende 1,77 prosent. Pensjongivende inntekt fastsettes på samme måte som i dagens tjenstepensjon.
- Det gis pensjonsopptjening for ulønnet omsorg for barn og ved pleie av eldre, syke og funksjonshemmede, samt ved etter- og videreutdanning. Dette innebærer en vesentlig styrking av rettighetene til ansatte i kommunal sektor.
- Det tjenes opp pensjonsrettigheter fram til fylte 67 år.
- Tjenstepensjon og AFP skal, som alderspensjon i folketrygden, kunne tas ut fra 62 år. Senere uttak gir høyere pensjon.
- Arbeid og pensjon skal kunne kombineres fritt uten avkorting.

III. Seniortillegg

Fra 1. januar 2011 innføres et livsvarig seniortillegg fra fylte 65 år. Tillegget utgjør 0,25 G pr år, og gis til personer født i 1949 eller senere som tar ut pensjon tidlig. Seniortillegget levealdersjusteres ikke og reguleres på samme måte som folketrygdens alderspensjon. Tillegget reduseres med 30 prosent av gjennomsnittlig årsinntekt over et fribeløp på 15 000 kroner i perioden 62 til 65 år. Det endelige regelverket må utformes slik at en som går av tidlig og får seniortillegg fra 65 år, ikke får høyere samlet pensjon enn om vedkommende hadde arbeidet lenger. Seniortillegget forbeholdes personer med minst 30 års tjenestetid.

Figur 2.2

IV. Overføringsavtalen

Overføringsavtalen mellom Statens Pensjonskasse og andre leverandører av offentlig tjenstepensjon innebærer at siste offentlige tjenstepensjonsordning utbetaler pensjon som om all tjenestetid var i denne siste ordningen. Det samordnes ytelser der det er flere tilsetningsforhold hos flere arbeidsgivere. Den siste og utbetalende pensjonsordningen får refundert utgifter fra de andre pensjonsordningene etter nærmere regler.

Med ny offentlig tjenstepensjon elimineres behovet for samordning av beregningen av ytelsene, men utbetalingen av den samlede tjenstepensjonen bør fortsatt koordineres av den siste tjenstepensjonsordningen som arbeidstakeren var medlem av. Dersom vedkommende har arbeidsforhold hos flere arbeidsgivere, koordineres utbetalingen av den ordningen der vedkommende har sin største stilling.

Det legges til grunn at overføringsavtalen videreføres.

V. Organisering og finansiering av AFP

Når AFP i offentlig sektor utformes etter mønster av ny AFP i privat sektor, tilsier det en organisatorisk samordning. Regjeringen vil ta initiativ til en partssammensatt arbeidsgruppe som får i oppgave å utrede løsninger for organisering og finansiering av ny AFP i offentlig sektor, herunder om det er hensiktsmessig å innføre én felles ordning for hele sektoren, eventuelt en for statlig og en for kommunal sektor.

I arbeidet med å finne en framtidig finansieringsløsning for ny AFP i offentlig sektor må det tas hensyn til at enkelte virksomheter som i dag har en offentlig AFP-ordning opptrer i konkurranse med virksomheter som vil få ny AFP i privat sektor med statstilskudd.

Regjeringen vil i kommuneproposisjonen våren 2010 komme tilbake til en vurdering av de økonomiske konsekvensene av endringene i pensjonssystemene for kommunene, med særlig fokus på eventuelle merkostnader knyttet til omleggingen.

VI. Særaldersgrenser

Det gjøres ikke endringer i gjeldende særaldersgrenser i forbindelse med lønnsoppgjøret 2009.

Reglene for beregning av tjenstepensjon for personer med særaldersgrenser må tilpasses endringene i offentlig tjenstepensjon. Det gjelder i første omgang reglene for beregning for personer med særaldersgrenser som har tatt ut eller kan ta ut pensjon fra og med 1. januar 2011. Regjeringen vil ta initiativ til en partssammensatt arbeidsgruppe som får i oppgave å utrede nødvendige tilpasninger i reglene for beregning for alderspensjon i tjenstepensjonsordningene for personer med særaldersgrenser. Arbeidet skal være avsluttet før lønnsoppgjøret 2010.

Det vises videre til at Fornyings- og administrasjonsdepartementet har en pågående prosess i samarbeid med partene i arbeidslivet, for vurdering av særaldersgrensene og fratreden ved disse.

Omfanget av forhandlingsretten er uendret.

Figur 2.3

VII. Uføre- og etterlatteytelser i de offentlige tjenestepensjonsordningene

Når det fra 2011 innføres levealdersjustering og fleksibilitet i alderspensjon i folketrygden og offentlig tjenestepensjon, må det foretas nødvendige tilpassinger i uføre- og etterlattepensjon i offentlig tjenestepensjon.

I forlengelsen av regjeringens arbeid med å følge opp Uførepensjonsutvalgets forslag om endringer i uføreytelsene i folketrygden vil regjeringen nedsette et partssammensatt utvalg som får i oppgave å utrede varige endringer i ytelse til uføre i offentlig tjenestepensjon tilpasset ytelsene til uføre i folketrygden.

VIII. Evaluering av offentlig tjenestepensjon

Regjeringen vil sørge for en løpende evaluering av pensjonsreformen for å kunne vurdere om reformen virker etter hensikten. Det er i denne forbindelse ønskelig med løpende kontakt mellom regjeringen og partene i arbeidslivet. Regjeringen har derfor opprettet Arbeidslivs- og pensjonspolitisk råd, hvor opplegget for og resultatene av evalueringsarbeidet kan gjennomgås. Det er naturlig at rådet også vurderer om ny offentlig tjenestepensjon og ny AFP i offentlig sektor virker etter hensikten. Ordningene skal evalueres i forbindelse med lønnsoppgjøret i 2017.

IX. Brutto reforhandlingsklausul

Dersom det skjer endringer (for levealdersjustering) i folketrygdens alderspensjon og/eller AFP i offentlig sektor som ikke er uväsentlige, kan det få betydning for samlet pensjonsnivå for ansatte i offentlig sektor. Ved slike endringer vil partene kunne kreve opptatt forhandlinger med sikte på eventuelle justeringer i offentlig tjenestepensjon.

X. Grunnlovsvernet for opptjente rettigheter

Grunnlovsvernet for opptjente rettigheter til offentlig tjenestepensjon innenfor bruttogarantien skal ivaretas. Dette skjer ved videreføring av bruttoordningen for store deler av offentlig ansatte, innføring av seniortillegg og innføring av ny AFP i offentlig sektor.

XI. Forhandlinger

Omfanget av forhandlingsretten er uendret i alle tariffområder med unntak av det som framgår av IX. Ved hovedtariffoppgjøret i 2010, vil det være gjenstående spørsmål fra forhandlingene i 2009 som kan være gjenstand for forhandling.

XII. Særskilt om Oslo kommune

Oslo kommunes gjeldende ordning garanterer 70% av sluttlønn. Det må gjøres tilpassinger i nivå og parametre for å opprettholde tilsvarende ytelse (samme forholdsmessighet).

Figur 2.4

Vedlegg 3**Brev fra Statsministerens kontor til Riksmeklingsmannen**

VEDLEGG 3

STATSMINISTEREN

Oslo, 3. juni 2009

Riksmeklingsmannen
Grensen 3
0159 OSLO

Jeg viser til årets lønnsoppgjør i offentlig sektor der det også forhandles om tilpasninger i offentlig tjenestepensjon. Disse forhandlingene bygger på avtalen om AFP i offentlig sektor i lønnsoppgjøret 2008. Jeg viser også til arbeidet i den partssammensatte arbeidsgruppen under ledelse av arbeids- og inkluderingsminister Dag Terje Andersen som har resultert i at partene er enig om videreføring av dagens regler for offentlig tjenestepensjon og AFP i offentlig sektor. Dette er nedfelt i et dokument av 3. juni 2009.

Partene har blitt enige om at dagens regler for offentlig tjenestepensjon (bruttoordningen) og AFP i offentlig sektor videreføres med nødvendige tilpasninger til innføring av fleksibel alderspensjon i folketrygden fra 2011, og med de tilpasninger som følger av Stortingets vedtak fra mai 2005.

I tråd med Stortingets vedtak skal alderspensjon fra offentlige tjenestepensjonsordninger levealdersjusteres og reguleres etter nye regler på samme måte og fra samme tidspunkt som alderspensjon fra folketrygden.

Levealdersjustering i dagens offentlige tjenestepensjon gjennomføres slik at grunnlovsvernet ivaretas. Det gis en individuell garanti for opptjente rettigheter i tjenestepensjonsordningene pr. 1. januar 2011. Denne sikrer at medlemmer av offentlige tjenestepensjonsordninger med 15 år eller mindre igjen til 67 år er sikret 66 prosent av pensjonsgrunnlaget ved 67 år etter 30 års opptjening.

Personer som velger å ta ut alderspensjon fra folketrygden før 67 år kan ikke i tillegg ta ut folketrygd- eller tjenestepensjonsberegnet AFP.

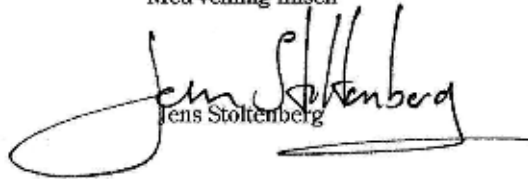
Beregning av tjenestepensjon – herunder samordning med alderspensjon i folketrygden – skal skje slik at tjenestepensjonen ikke påvirkes av når den nye fleksible alderspensjonen fra folketrygden tas ut. Det gis anledning til å kompensere for levealdersjusteringen av tjenestepensjonen ved å stå i stilling ut over 67 år.

Figur 3.1

Regjeringen er innstilt på å fremme forslag for Stortinget om endringer i de lovbestemte offentlige tjenstepensjonsordningene i tråd med innholdet i enighetsdokumentet. Regjeringen legger til grunn at hovedtrekkene i endringene i reglene for tjenstepensjon i staten også gis virkning for øvrige offentlige tjenstepensjonsordninger.

Med vennlig hilsen

Jens Stoltenberg

Vedlegg 4**Mekling 2009 – Endringer i HTA 2008-2010 2. avtaleår**

VEDLEGG 4

04.06.2009 kl xx

Mekling 2009 – Endringer i HTA 2008-2010 2. avtaleår**1 Sentrale bestemmelser****1.2 Lønnstabeller**

Tabell A- hovedlønnstabell endres slik som vist i vedlegg 1 med virkning fra 1. mai 2009

2 Lokale bestemmelser**2.3.3 Årlige forhandlinger**

2. ledd gis følgende ordlyd:

Forhandlingene føres en gang i kalenderåret og med virkning fra avtalt dato. Forhandlingene skal være avsluttet innen 31. oktober i reguleringsåret.

3. ledd innledning gis følgende ordlyd:

Med virkning fra 1. august er partene enige om:

3. ledd pkt 1 gis følgende ordlyd:

1. Det avsettes ikke midler sentralt fra den økonomiske rammen, jf. pkt. 2.3.3 a).

9 Protokolltilførsler**NY nr 3:**

Det nedsettes en partssammensatt arbeidsgruppe med representanter fra FAD og hovedsammenslutningene, som skal utarbeide konkrete forslag til tiltak for å sikre likelønn i staten

Arbeidsgruppen skal gjøre nødvendige undersøkelser og vurderinger for å fremme forslag til tiltak.

Tiltakene skal gi grunnlag for et likelønnsløft i tilknytning til hovedoppgjøret 2010.

Tiltakene må tilpasses statens særpreg, og blant annet bygge på likelønnskomisjonens rapport.

Arbeidsgruppens rapport må foreligge senest 1. februar 2010.

Vedlegg 1

Det gis på A-tabellen et fast kronebeløp på kr 2 400 fra ltr. 1 – 45, det gis et prosenttillegg på 0,68 % fra ltr. 46 – 80, det gis et fast kronebeløp på kr 4 800 fra ltr. 81 – 95.

Figur 4.1

